

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number	20-1/23-07465
Otsuse kuupäev	22.09.2023
Komisjoni koosseis	Aase Sammelselg Kädi Streff Anastasia Nezgovorova
Tarbija Kaupleja	Elektrilevi OÜ (11050857)
Tarbija nõue	30.04.2023 arve nr 982691699675 vähendamine 59,52 euro ulatuses (leppetrahvi tühistamine)

Resolutsioon:

Komisjon otsustas:

1. avaldus rahuldada;
2. tuvastada, et osaühingul Elektrilevi ei olnud 30.aprillil 2023 õigust nõuda tarbijalt lepingu nr 32012200/2 alusel leppetrahvi, so võrguteenuse 3-kordse kuutasu maksmist;
3. kohustada kauplejat esitama tarbijale kreditarve arvele nr 982691699675 summas 71,42 (59,52 + k/m) eurot.

Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Kaupleja peab 30 päeva jooksul arvates otsuse ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast teatama kirjalikult Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile otsuse täitmisest või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakohtule esitatud hagiavaldusest.

Asjaolud:

Tarbija, Elektrilevi OÜ (end ärinimi Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ) ja Eesti Energia AS sõlmisid 7.jaanuaril 2009 võrgu- ja elektrilepingu nr 32012200/2, millega kaupleja võttis kohustuse osutada

tarbijale kokkulepitud võrguteenuseid ja tarbija võttis kohustuse tasuda tarbitud teenuste eest.

2023 aasta aprillis paigaldati tarbija tellimusel samas tarbimiskohas asuvale hoonele päikesepaneelid jm seadmed, eesmärgiga luua tootmissuunaline võrguühendus ja elektrienergia võrku müümise võimalus. Kaupleja andmetel anti lepingu nr 32012200/2 tarbimiskohas 27.aprillil 2023 kaupleja võrku 2,363 kWh elektrienergiat.

Eesti Energia AS esitas 30.aprillil 2023 tarbijale arve nr 982691699675, milles sisaldub muu hulgas võrguettevõtja tasunõue tarbimissuunalise võrguteenuse kasutamise eest ja 3-kordse kuutasu nõue tootmissuunalise läbilaskevõime ületamise eest.

14.mail 2023 sõlmisid pooled võrgulepingu nr 32012200/1, millega lepiti kokku tarbimiskohas (mõõtepunkt 38ZEE-00618512-E) lisaks tarbimissuunalisele kasutamisele ka võrguühenduse tootmissuunalises kasutamises.

Tarbija leiab, et kaupleja on kohaldanud sanktsiooni ilma, et oleks rikkumisena hinnatavast tegevusest varasemalt teada andnud. Paigaldatud tootmiseseade lülitati võrku lühikeseks ajaks vaid selleks, et kontrollida kas seadmed on üleandmiseks valmis ja töökorras. Tarbija palub tühistada 30.aprillil 2023 esitatud arvele nr 982691699675 kantud tootmissuunalise läbilaskevõime ületamise eest määratud leppetrahv, so 3-kordse kuutasu nõue (59,52 + k/m).

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja leiab, et tarbija nõue ei ole põhjendatud. Tarbijaga sõlmitud lepingu osaks on Elektrilevi OÜ võrgulepingu tüüptingimused, mis kehtivad 1.jaanuaril 2023 kehtestatud redaktsioonis.

Tüüptingimuste p 4.8 järgi sõlmitakse elektrienergia tootmiseks võrguettevõtjaga täiendav liitumisleping ja võrguleping. Tüüptingimuste punkt 4.8.1 kohaselt ei ole elektritootmiseseadme paralleeltöö võrguga ja/või elektrienergia koguste võrku andmine vastavat võrgulepingut sõlmimata lubatud ning võrguühenduse läbilaskevõime võrku andmise suunal loetakse võrdseks nulliga.

Tarbija andis võrku elektrienergiat enne, kui oli sõlminud tootmissuunalise võrgulepingu, so ajal kui tarbija poolt elektrienergia võrku andmine ei olnud lubatud. Selline olukord on reguleeritud tüüptingimuste p-ga 9.20, mille järgi maksab ostja täiendavat kuutasu 3-kordses määras, kui ostja annab võrguettevõtjaga kokku leppimata elektrienergiat võrku või ületab võrguühenduse läbilaskevõimet võrku andmise suunal.

Komisjoni põhjendus:

Tarbijakaitseseaduse (TKS) § 51 järgi lahendatakse vaidlus poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja tõendite alusel. TKS §-de 1, 2 ja 40 lg 3 järgi on komisjoni pädevuses selliste vaidluste lahendamine, mis on tekkinud tarbija ja kaupleja vahelisest lepingust, mille tarbija on sõlminud eesmärgil, mis ei ole seotud tema majandus- või kutsetegevusega ja millega kaupleja müüb tarbijale kaupa või teenust.

Pooled ei vaidle selles, et tarbimiskohas (mõõtepunkt 38ZEE-00618512-E) kehtib alates 7.jaanuarist 2009 tarbimissuunaline võrguleping nr 32012200/2, millega millega kaupleja võttis kohustuse: 1) tagada kokkulepitud liitumispunkti (objekti ID 1271514, mõõtepunkt 38ZEE-00618512-E) kaudu tarbija sisevõrku edastatava elektrienergia standardne pinge, 2) tagada tarbija võimalus kasutada võrguühendust läbilaskevõime ulatuses, 3) edastada elektrienergiat kuni liitumispunktini ja 4) mõõta tarbitud elektrienergia koguseid ning tarbija võttis kohustuse tasuda tarbitud teenuste eest.

Tarbijalepingust tekkinud õigussuhe on reguleeritud osundatud võrgulepinguga, elektrituruseadusega (ELTS) ja võlaõigusseadusega.

Vaidlust ei ole ka selles, et kaupleja esitas 30.aprillil 2023 võrgulepingu nr 32012200/2 alusel tarbijale arve nr 982691699675, millega nõudis muu hulgas tarbijalt võrgu tootmissuunalise läbilaskevõime ületamise eest 3-kordse kuutasu maksmist summas 71,42 (sh k/m) eurot. Kaupleja selgituste järgi kohaldati tarbijale leppetrahvi lepingu rikkumise eest.

VÕS § 158 järgi on leppetrahv lepingus ettenähtud lepingut rikkunud lepingupoole kohustus maksta kahjustatud lepingupoolele lepingus määratud rahasumma.

Pooled vaidlevad selles, kas kaupleja oli õigustatud nõudma tarbijalt leppetrahvi tasumist. Tarbija on seisukohal, et ei ole tarbijalepingut rikkunud; kauplejal ei olnud õigust nõuda leppetrahvi, kuna lepingu rikkumist ega kahju ei esinenud. Tootmissuunalise võrguühenduse testimine oli vajalik selleks, et kontrollida seadmete töökorda. Kaupleja väidab, et leppetrahvi kokkulepe sisaldub võrgulepingu tüüptingimustes; leppetrahvi võib nõuda ilma, et kahju oleks tekkinud, so vaid selleks, et vältida lepingu rikkumine tulevikus.

Komisjon hindab esmalt tarbijalepingu sisu, sh tüüptingimuste muutumist lepingu osaks. Seejärel hindab komisjon, kas tarbija on tarbijalepingust tekkinud kohustusi rikkunud ja lõpuks tarbija nõude nõude põhjendatust.

Kaupleja on omistanud tarbijale lepingu rikkumise, mis toimus 27.aprillil 2023, kui lepingus märgitud tarbimiskohas anti võrku elektrienergiat 2,363kWh. Sellel ajal kehtis poolte vahel tarbijaleping, mis oli sõlmitud 7.jaanuaril 2009 ja tarbija oli kauplejale teatanud kavatsusest paigaldada samas tarbimiskohas elektrienergia tootmise seadmed ning sõlmida tootmissuunaline võrguleping.

ELTS § 65 järgi osutab võrguettevõtja oma teeninduspiirkonnas võrguteenust nii tarbijatele kui ka tootjatele (lg 1). Kaupleja on komisjonile selgitanud, et elektritootmiseseadmete ühendamiseks võrguga on vajalik täiendava liitumislepingu ja võrgulepingu sõlmimine. Kaupleja selgitus on kooskõlas seadusega, mille järgi väljastab võrguettevõtja elektrienergia tootmiseks esitatud liitumistaotluse alusel liitumispakkumuse ja kokkuleppe saavutamise korral sõlmitakse liitumisleping (lg 1’’).

Kaupleja ei ole liitumispakkumust ega liitumislepingut komisjonile esitanud. 2009 sõlmitud tarbimissuunalist võrgulepingut on pooled muutnud 14.mai 2023, lisades lepingusse tootmissuunalise lepingu tingimused. Seega kehtis 24.aprillil 2023 võrguleping üksnes tarbimissuunaliste teenuste osutamiseks. Lepingu põhitingimuste järgi oli tarbija (ostja) kohustatud tasuma kokkulepitud tarbimiskoha kaudu osutatud tarbimissuunalise võrguteenuse eest; tasu

kuulus maksmisele kord kuus esitatud arve alusel, mis väljastatakse kokkulepitud tarbimise alusel.

Kaupleja tugineb vaidluses lepingu tüüptingimustele. VÕS § 37 järgi on tüüptingimused lepingu osaks, kui tüüptingimuste kasutaja neile, kui lepinguosale enne lepingu sõlmimist või lepingu sõlmimise ajal selgelt viitas ja teisel poolel oli võimalus nende sisust teada saada.

Kaupleja on lepingu sõlmimisel põhitingimuste plangil enne allkirja asukohta viidanud OÜ Jaotusvõrk (kaupleja endine ärinimi) võrgulepingu tüüptingimustele, millised kehtisid kõnealusel ajal pealkirjaga „Elektrilevi OÜ võrgulepingu tüüptingimused madalpingel kuni 63A”. Komisjoni arvates on kaupleja üldtingimuste kasutamisele viidanud piisavalt selgelt. Tüüptingimused on avaldatud kaupleja kodulehel; puuduvad mistahes viited selles, et tarbijal ei olnud võimalust enne lepingu allkirjastamist tüüptingimuste sisust teada saada. Komisjon jagab kaupleja seisukohta selles, et kauplejal on ELTS § 89 alusel õigus lepingu kestuse ajal tüüptingimuste sisu muuta ning need kehtivad muudetud kujul ka lepingutele, mis on varasemalt sõlmitud. Seega olid kaupleja poolt 1.jaanuarist 2023 kehtestatud tüüptingimused tarbimissuunalise võrgulepingu osaks ning vaidluse lahendamisel tuleb neid hinnata koostoimes seaduste ja lepingu põhitingimustega.

Komisjon selgitab, et eeltoodu ei kehti nendele tüüptingimustele, mis sisalduvad samas dokumendis, kuid millega on reguleeritud tootmissuunalise võrguteenuse osutamine. Võrguühenduse tootmissuunalise kasutamise tüüptingimused muutusid tarbijaga sõlmitud lepingu osaks alates 14.maist 2023, so ajast, kui jõustus poolte kokkulepe võrgulepingu muutmises. Sellest ajast lasus võrguettevõtjal kohustus osutada tarbijale lisaks tarbimissuunalisele võrguteenusele ka tootmissuunalist võrguteenust ja tarbijal lasus lisaks tarbimissuunalise võrguteenuse kasutamisele ka kohustus täita tootmissuunalise võrgulepingu tingimusi.

Elektriturseaduse järgi toimub elektrienergia tootmine ja võrku andmine lepingulisel alusel; seega ei saa tootmissuunalist lepingut lugeda sõlmituks mingite toimingute tegemisega üksnes seaduse alusel. Tootmissuunalised tüüptingimused ei saanud muutuda tarbimissuunalise lepingu osaks; selleks, oli eelnevalt vajalik tootmissuunalise võrguteenuse põhitingimustes kokkuleppe sõlmimine. Kuivõrd tarbija ei võinud eeldada, et tarbijalepinguga on reguleeritud ka tema tegevus väiketootjana, on kaupleja poolt nimetatud tüüptingimuste puhul tegemist üllatuslike tüüptingimustega.

Komisjon selgitab, et VÕS § 37 lg 3 järgi ei loeta lepingu osaks tüüptingimust, mille sisu, väljendusviis või esituslaad on niivõrd ebatavaline või arusaamatu, et teine lepingupool ei võinud selle tingimuse olemasolu lepingus mõistlikkuse põhimõttest lähtudes oodata või seda tingimust olulise pingutuseta mõista. VÕS § 7 tähenduses ei saa pidada mõistlikuks seda, et tarbimissuunalise võrgulepingu sõlminud väiketarbija peab arvestama, et tema tarbijalepingus sisalduvad ka tootmissuunalise teenuse tüüptingimused. Seda järeldust toetavad ka kaupleja tüüptingimuste p-d 1.1 ja 2.1.24, mille järgi reguleerivad tüüptingimused võrguteenuse osutamist väiketarbijale (mitte tootjale).

Komisjoni peab vajalikuks selgitada, et iseenesest on võimalik samas tüüptingimuste dokumendis käsitada nii tarbimis- kui ka tootmissuunalist teenust, kuid arvestades lepingute olemuse põhimõttelist erinevust, on selguse huvides mõistlik sellest hoiduda. Kui eraldi tüüptingimusi ei koostata, tuleks mitmele lepinguliigile kehtivate tüüptingimuste pealkirjas selgelt viidata,

kõikidele lepinguliikidele, millistes lepingutes neid tüüptingimusi kasutatakse.

Tüüptingimuste muutumine lepingu osaks toimub lepingu sõlmimiseks ettenähtud üldistel alustel. Komisjonile ei ole esitatud mingeid tõendeid, millest saaks järeldada, et tarbijale selgitati tootmissuunalise lepingu sõlmimise taotluse esitamisel, millisest ajast ja millise sisuga tüüptingimused hakkavad selles lepingus kehtima. Komisjonile esitatud kirjavahetuses sellist viidet ega selgitust ei sisaldu. Kirjavahetuses märgitud tootmissuunalise võrguteenuse kasutamise keeld ei ole iseenesest hinnatav selge viitena tüüptingimuste kasutamisele VÕS § 37 lg 3 tähenduses. Komisjonile ei ole esitatud liitumislepingut, mille tingimustega olnuks kohane ja mõistlik reguleerida need küsimused (sh ka võimalikud leppetrahvid), milles räägiti läbi ja mis olid kauplejale olulised tootmissuunalise võrguühenduse väljaehitamisel ja võrguühenduse ettevalmistamisel võrgulepingu sõlmimiseks.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et 27.aprillil 2023 ei olnud kaupleja poolt viidatud tüüptingimuste punktid 4.8 ja 9.20 tarbijalepingu osaks ja kauplejal ei olnud tarbijalepingu nr 32012200/2 alusel õigus nõuda tarbijalt tüüptingimuste p-s 4.8 ettenähtud viisil käitumist. Kuivõrd tarbijal lepingulist kohustust ei olnud, ei saanud olla ka siduvat leppetrahvi kokkulepet.

Kaupleja ei ole esile toonud ega tõendanud, et tarbija oleks rikkunud tarbimissuunalist võrgulepingut.

Seega ei esinenud lepingu rikkumist ning kauplejal ei olnud sanktsioneerimise (leppetrahvi kohaldamise) õigust. Tarbija nõue kolmekordse võrguteenuse tasunõude tühistamises (põhjendamata tuvastamises) on põhjendatud ja tuleb rahuldada.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg

Kädi StreffAnastasia Nezgovorova/allkirjastatud digitaalselt/